

**Серія "На полицю фахівцю"
Випуск 11**

**Температура
в бібліотеці - 365°
за шкалою медіаграмотності**

З ДОСВІДУ РОБОТИ

Управління культури і туризму
Централізована бібліотечна система
Центральна публічна бібліотека

*Серія «На полицю фахівцю»
Випуск 11*

Температура в бібліотеці - 365°
за шкалою медіаграмотності

З досвіду роботи

УДК 021.4+021.8(477.43)

Т 32

Температура в бібліотеці – 365° за шкалою медіаграмотності : з досвіду роботи / Центральна публічна бібліотека Хмельницької міської територіальної громади ; [уклад. І. І. Білик ; ред. О. Б. Васишина]. – Хмельницький : [б. в.], 2022. – 36 с. – (На полицю фахівцю). – Вип. 11.

Укладач: Білик І. І.

Редактор: Васишина О. Б.

У жовтні 2021 р. бібліотеки ЦБС Хмельницької міської територіальної громади вперше провели Фестиваль інфомедійної грамотності. Його мета – привернути увагу до питання медійної грамотності, закликати навчатися захищати себе та своїх близьких від маніпуляцій у медіа, інформаційних атак та фейкових новин.

Центральна публічна бібліотека
вул. Подільська, 78
м. Хмельницький
29000

Е-mail: kmcbs.c@gmail.com

Сайт: <http://www.cbs.km.ua>

ВСТУП

Місія сучасної бібліотеки – допомагати своїм дорослим, юним і навіть наймолодшим читачам. Тому бібліотекарі навчають їх безпечно споживати будь-яку інформацію та створювати свій власний медіапродукт. У нинішньому інформаційному суспільстві це стало вимогою часу.

Хмельницькі бібліотеки вже мають значний досвід навчання своїх користувачів цифрової та інфомедійної грамотності. Щороку вони доєднуються до Всесвітнього тижня медіаграмотності, який проходить наприкінці жовтня. Він ініційований ЮНЕСКО, проводиться в усьому світі.

У 2021 році ЦБС вирішила зосередити свою увагу цілком на місцевій громаді. У попередні роки заходи відбувалися лише у міських бібліотеках, влаштовували їх для користувачів. Але тема інфомедійної грамотності є дуже актуальною. На неї звертають увагу в усьому світі. В Україні її закріплено на державному рівні.

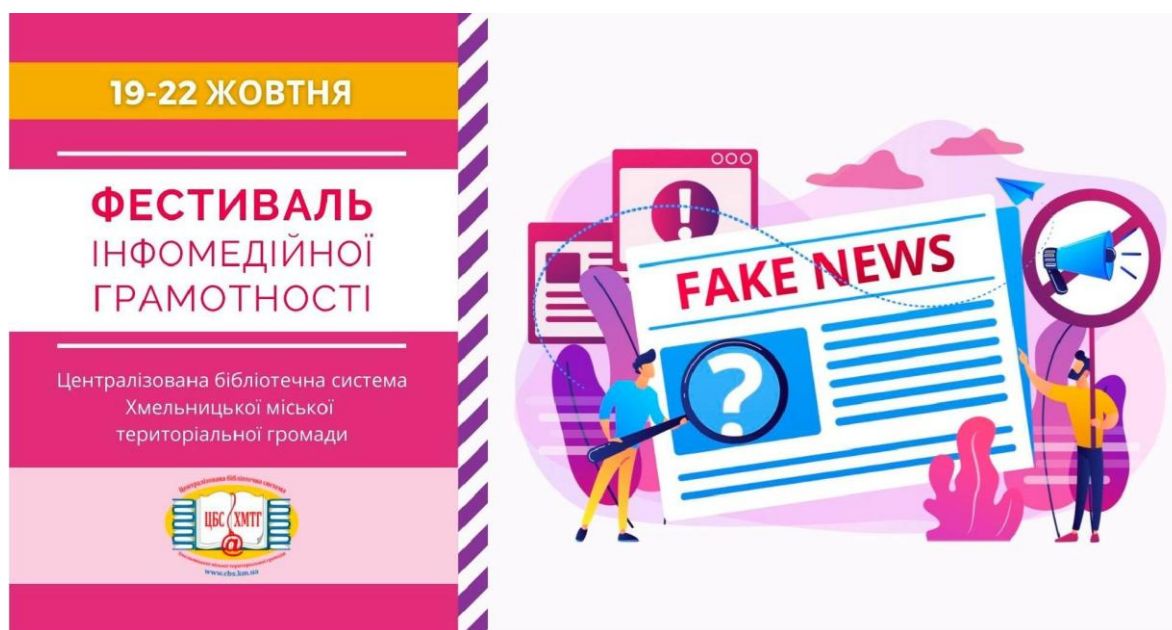
Тож мешканці кожної громади мають знати, що таке інфомедійна грамотність, як захистити себе в потоці інформації, як потрібно створювати інформаційні повідомлення. Відтак у Хмельницькій міській територіальній громаді організували Фестиваль інфомедійної грамотності. Він тривав з 19 по 22 жовтня 2021 року.

Директорка ЦБС Тамара Козицька розповіла: «Метою фестивалю передовсім було привернути увагу людей, жителів громади, до цієї тематики. Фестиваль був організований таким чином, аби кожна людина, що відвідала хоча б один захід, захотіла й надалі розвивати свої навички критичного мислення та аналізу новин, інформації, а для цього проходила відповідні онлайнві курси, відвідувала тренінги, тобто продовжувала

навчатися. Практика показує, що такі навички потрібно розвивати та тренувати протягом всього життя».

Загалом протягом фестивалю відбулося понад **40 заходів**, участь в яких взяли близько **1000 осіб**, а кількість онлайн-переглядів публікацій та відеоконтенту, які створили та розмістили у межах фесту, сягає **4000**.

Заходи, на яких навчають інформаційної та медійної грамотності, в місті Хмельницькому й громаді тривають і надалі.

ІНФОРМУВАННЯ ЧЕРЕЗ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

У сучасному світі кількість та якість інформації, яку людина отримує, суттєво впливають на її вибір та подальші дії. Тому необхідно якісно та критично сприймати інформацію, вміти її аналізувати та розрізняти маніпуляції. У межах Фестивалю інфомедійної грамотності у **Центральній публічній бібліотеці** було розроблено презентацію інформаційних ресурсів для медіаосвіти «Будь медіаграмотним щодня!», яку представили на офіційному сайті Централізованої бібліотечної системи.

Працівниці **бібліотеки-філії № 2** ознайомили користувачів з *викладкою літератури «Вивчай та розрізняй»*, яка допоможе їм орієнтуватися в медійному та інформаційному середовищі.

У **бібліотеці-філії № 6** для читачів була оформлена *тематична полицка «Медіаграмотність – вимога сучасності»*, де були представлені всі наявні в бібліотеці видання з відповідної теми.

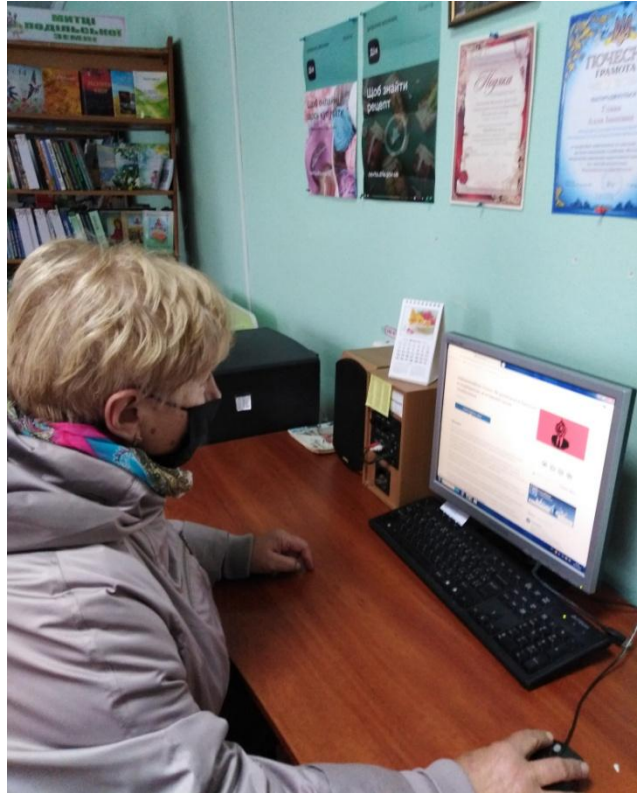
А в **бібліотеці-філії № 8 ім. І. Іова** активну просвітницьку діяльність виконував *медіанавігатор «Медіаграмотність у дії»*. Працівниці книгозбірні у доступній формі, опираючись на яскравий наочний матеріал, розповідали користувачам про інформаційну гігієну.

У **бібліотеці-філії № 10** діяв *інформаційний куточок «Будь захищеним у медіапросторі»* друківаних матеріалів, які розкривають

дану тематику.

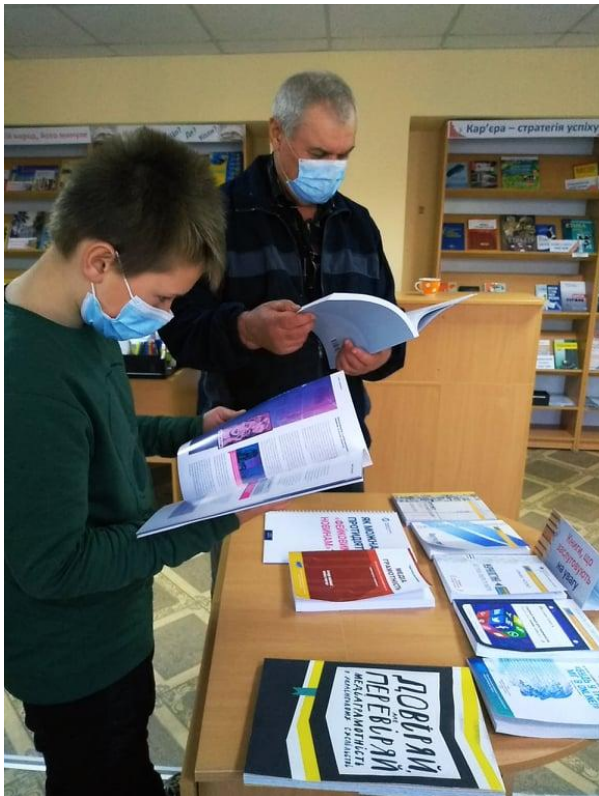
Відвідувачам **бібліотеки-філії № 11** презентували підбірку *онлайн-ресурсів* для підвищення медійної грамотності під назвою *«Бути захищеним у медіапросторі просто!»*. Бібліотекарки у такий спосіб ознайомили з різноманітними онлайн-можливостями для медіаосвіти. А це: онлайн-ігри, онлайн-курси, навчальні відео. Також у книгозбірні оформили тематичну полицю *«Медіаосвіта: будь медіаграмотним»* <https://cutt.ly/URKIIJY>.

Бібліотекарки **Центральної публічної дитячої бібліотеки** облаштували *інформаційний куточок «Сходинки до медіаграмотності»*.

Бібліопорадник «10 правил достовірної інформації» організували у **бібліотеці-філії № 15**. На заході користувачів ознайомили з темою медіаграмотності. За допомогою тематичної виставки та наочного матеріалу учасники обговорили 10 основних правил достовірної інформації. Запрошені ж своєю чергою поділилися власними правилами безпечного користування Інтернетом.

А книжкові виставки *«Медіаграмотність для всіх»* організували у **бібліотеці-філії № 7** та Бахматовецькій **бібліотеці-філії № 20**.

Книжкова виставка «Медіаграмотність для всіх» у бібліотеці-філії № 7

Бібліопорадник «10 правил достовірної інформації» у бібліотеці-філії № 15

Інформаційний куточок «Будь захищеним у медіапросторі» (бібліотека-філія № 10)

ЗАХОДИ У МЕЖАХ ФЕСТИВАЛЮ

Протягом фестивалю організували навчальні заняття, уроки та години медіаграмотності. Охопили ними людей різного віку, намагалися максимально забезпечити поширення ідей інформаційної та медійної грамотності й навчити учасників критично мислити, аналізувати інформацію і власний медіапростір, розрізняти та виявляти пропаганду, фейки й маніпуляції у ЗМІ та соцмережах.

Бібліотека-філія № 2 для своїх користувачів провела *інтерактивну гру «Медіазнання і капелюшки мислення»*. Відвідувачі ознайомилися із методом «Шість капелюшків мислення», навчилися краще розуміти особливості свого мислення, контролювати власні думки й співвідносити їх з поставленими завданнями. Надягаючи капелюшок мислення, брали на себе ту роль, на яку цей капелюх вказував. При зміні одного капелюха на інший відбувається миттєве перемикання мислення.

Урок з медіаграмотності *«Будь в курсі»* провели у **бібліотеці-філії № 3**. Його учасникам розповіли про Фестиваль інфомедійної грамотності у громаді. Далі вони переглянули перший випуск телерубрики з медіаграмотності *«СИТО»* про джерела інформації (спільний проєкт ТРК *«Місто»* з ЦБС). Потім вчилися розпізнавати неправду на

телебаченні та у фейсбукові. Під час заходу користувачі створили стіннівку «Медіаграмотність». На ній вони зобразили головні поняття та терміни, котрі зуміли опанувати завдяки уроку з медіаграмотності.

Заняття з медіаграмотності «Досліджуємо цифровий світ безпечно» провели у бібліотеці-філії № 4. На ньому діти в присутності батьків проаналізували ряд ситуацій та явищ, пов'язаних із цифровим середовищем:

- ✓ Право на онлайн-ігри.
- ✓ Контроль часу, що проводиться перед екраном монітора.

- ✓ Ризик зіштовхнутися з неприйнятним контентом.

- ✓ Право використання цифрових засобів для навчання.

- ✓ Недоторканність приватного життя.

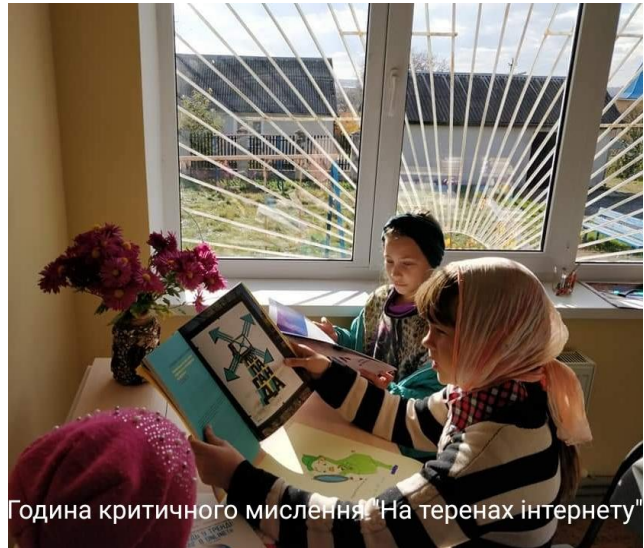
- ✓ Роль дорослих у формуванні позитивного прикладу використання

цифрових засобів.

Діти відповідали на питання, проілюстровані в презентації, а бібліотекарка разом з батьками аналізувала ці відповіді. Батькам такий захід допоміг краще зрозуміти своїх дітей, їхні уподобання та мотиви у виборі інтернет-контенту. Окрему увагу приділили правилам безпеки в цифровому середовищі. Наприкінці заходу наголосили, що у випадку будь-яких пересторог вони обов'язково повинні звернутися до батьків або дорослих, яким вони довіряють (вчителі, бібліотекарі), по пораду.

У бібліотеці-філії № 6 провели годину критичного мислення «На теренах Інтернету». Під час заняття читачі вчилися аналізувати інформацію, упізнавати фейки, критично мислити. Після заходу їм запропонували намалювати те, як вони розуміють термін «медіаграмотність».

Година критичного мислення: "На теренах інтернету"

А у бібліотеці-філії № 7 відбулася медійна майстерня «Інформація навколо нас». Присутні виконували вправи «Так – ні» й «Шифрувальник», зіграли в ігри-головоломки та дійшли спільного висновку, що варто бути дуже уважними до деталей. Гра «Кошик думок» налаштувала їх на розуміння, що необхідно перевіряти джерела інформації.

З метою підвищення рівня медіаобізнаності та формування навичок критичного мислення у бібліотеці-філії № 8 ім. І. Іова відбувся тренінг з медіаграмотності «Віртуальний світ: правила безпеки». Користувачі старшої вікової категорії завітали до книгозбірні, аби більше дізнатися про різні види маніпуляцій та як не піддатися

впливу недостовірної інформації.

Відвідувачі почули про типи впливу на свідомість людини неправдивого матеріалу, про зміщення акцентів у новинах, відволікання уваги від головних подій другорядними, а ще ділилися власним досвідом з теми та відпрацьовували навички критичного мислення. Це заняття допомогло

користувачам навчитися аналізувати інформацію, дивитися на запропонований новинний матеріал не лише як звичайний читач, а через призму критичного мислення – шукати першоджерела, перевіряти час публікації, зображення та фото. Допоміг у цьому і перегляд випусків телерубрики «СИТО», де у доступній формі все пояснено.

Онлайн-подорож «Медіаграмотність для всіх» та медіаекскурс «Моє медіаполе» провели у бібліотеці-філії № 13. Заняття були цікаві тим, що користувачі, а саме діти середнього і старшого шкільного віку, проходили навчання з батьками та знайомими. Це допомогло читачам глибше зрозуміти погляди та мотиви своїх родичів, якими вони керуються при перегляді інтернет-ресурсів.

День активного спілкування «Медіаграмотність для всіх і для кожного» відбувся у бібліотеці-філії № 9, а бібліотекарка філії № 15 провела *digital*-лікнеп «Безпека в Інтернеті: що потрібно знати». З метою набуття навичок раціонального користування Інтернетом відбулось обговорення правил безпеки у віртуальному світі та основних тез медіаграмотності. Практичні завдання під час заходу (наприклад, створення нікнеймів, актуалізація учасниками позитивних і негативних сторін Інтернету) сприяли інтерактивності заняття та розвитку критичного мислення дітей.

*День активного спілкування «Медіаграмотність для всіх і для кожного»,
бібліотека-філія № 9*

*Digital-лікнеп «Безпека в Інтернеті: що потрібно знати»,
бібліотека-філія № 15*

Цікаво, що фестивальні заходи пройшли й за межами міста. Провели їх у книгозбірнях сіл нашої територіальної громади. Це такі: *бібліотечний урок «Медіаграмотність. Навіщо? Як? Коли?»* – Бахматовецька бібліотека-філія № 20; *вікторина «Наскільки я медіаграмотний»* – Пархомовецька бібліотека-філія № 19; *година цікавих повідомлень «Безпечна подорож просторами Інтернету»* – Копистинська бібліотека-філія № 16.

У Богдановецькій бібліотеці-філії № 21 влаштували *тематичну подію із назвою «Медіаграмотний завжди»*. Запросили на захід учнів, що навчаються у середніх та старших класах. Говорили з ними про медіа: що належить до цієї категорії, як вони працюють, яка їхня мета та основні завдання.

Разом з тим заходи відбувалися не тільки в бібліотеках. У Хмельницькому національному університеті медіатренерка, директорка ЦБС провела *тренінг «Медіаграмотність для всіх»*, а у Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії – *«Медіаграмотність для громадян»*. Вдалося навіть влаштувати *вуличну акцію «Споживай інформацію безпечно»*, для якої бібліотекарки

філій № 3 та № 10 розробили «Пам'ятки безпеки у соціальних мережах та месенджерах». Туди ж вмістили і корисні поради (зокрема, як розпізнати фейк). Такі інформаційні буклети роздавали хмельничанам.

Тренінг «Медіаграмотність для всіх» у Хмельницькому національному університеті

Тренінг «Медіаграмотність для громадян» у Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії

Завершився Фестиваль інфомедійної грамотності зустріччю випускників *Школи медіаграмотності* – проекту, що успішно реалізовується **Центральною публічною бібліотекою** з 2017 року. Учасники зустрічі, виконуючи практичні вправи, показали рівень удосконалення відповідних своїх навичок.

МЕДІАІГРОТЕКИ

Особливістю фестивалю стало те, що чимало уваги приділили іграм як методам і формам навчання. Серед настільних грали у «Критикотики», «Світ громад», «365 градусів за шкалою медіаграмотності», поміж тих, для яких знадобилися гаджети – популярна і надзвичайно корисна «Медіазнайка». Кожна з цих ігор сприяє формуванню в гравців навичок критичного мислення, допомагає навчитися аналізувати почуте.

Так, у **Центральній публічній бібліотеці** влаштували *медіаігротеку «Критикотики»*. Учасники такої навчалися корисного – освоювали навички критичного мислення. Гра створена у форматі відкритої вікторини, де відповідь на кожне завдання може бути кількох рівнів, щоби спонукати учасників більше говорити. Аби зробити цю гру максимально цікавою та динамічною, розробники додали до неї часові межі, протягом яких потрібно виконати кожне завдання. Вона поєднує в собі кілька функцій: розвиток критичного мислення, грально-навчальний формат взаємодії між поколіннями, а також є прикладом якісних освітніх матеріалів за змістом та оформленням.

Сеанс настільної гри «Критикотики» влаштували й у бібліотеці-філії № 11.

А юні читачі бібліотек-філій № 2, № 10 та Центральної публічної дитячої бібліотеки освоювали онлайн-ігри «Медіазнайко», «Медіаграмотна місія» та «Пригоди Літератуса», що дало змогу в ігровій формі перевірити їхні знання та навички з медіаграмотності та критичного мислення. Діти та підлітки вчилися розрізняти фейки, джінсу й пропаганду, виявляти цензуру та створювати правильний новинний матеріал.

Під час *медіаігroteки* «Будь медіаграмотним щодня» у **Центральній публічній бібліотеці** зіграли в настільну гру «Світ Громад».

Про гру розповіла у фейсбуку медіатренерка, директорка ЦБС Хмельницької міської територіальної громади Тамара Козицька: «Навички критичного мислення потребують тренування. Гра “Світ Громад” – чудовий тренажер, який із користю застосували під час Фестивалю інфомедійної грамотності. Учасниці гри-тренінгу, будуючи освітній простір у громаді, переконалися на власному ігровому досвіді, що:

- спочатку треба все читати, лише потім приймати рішення;
- важливо розмовляти, аргументувати та відстоювати своє рішення;
- люди по-різному сприймають інформацію, оскільки мають різний досвід, цінності, звички й переконання;
- неповнота або недостовірність інформації призводить до неправильних кроків, які можуть зруйнувати добробут, здоров'я як окремої людини, так і всієї громади».

А ще учасники медіаігротеки у **Центральній публічній бібліотеці** грали в настільну гру «365° за шкалою медіаграмотності». «Ця гра розвиває критичне мислення, вчить аналізувати інформацію під кутом 360° і бути напоготові, коли медіапростір заповнює 5С (скандал, сенсація, смерть, страх, секс)», – розповіла тренерка гри Світлана Сінькова.

Загалом гра формує такі навички:

- критичне мислення – розуміння того, що не вся поширена інформація достовірна;
- роботу з першоджерелами – пошук інформатора та оцінка на достовірність, зіставлення отриманого фактажу з інформацією, оприлюдненою офіційними установами;
- розуміння медіапростору – усвідомлення того, що контент може бути пов'язаний з інтересами тих, хто його поширює;
- порушення стандартів журналістики – від свідомих маніпуляцій до журналістських помилок.

Поділилися своїми враженнями учасники гри: *«Ми повинні були не тільки знайти фейкову інформацію, а й створити нову, максимально правдиву, новину, щоб не втратити довіру читачів до нашого імпровізованого медіа. А ще гра вчить працювати у групі на спільний результат».*

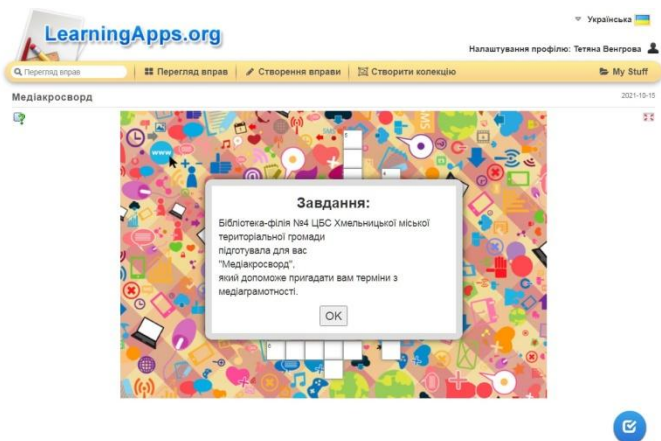
ІНТЕРАКТИВНІ РОЗРОБКИ БІБЛІОТЕКАРІВ

Медіакросворд розробили у бібліотеці-філії № 4. Він був створений на *Learningapps.org*. Містить у собі терміни, взяті з видання «Фактчекінг і медіаграмотність: словник термінів», призначеного для використання медіатренерами, викладачами вишів, коледжів, шкіл, студентами, школярами для поширення та поглиблення знань і навичок із медіаграмотності. Правильно розгаданий кросворд – це перший крок до розвитку нових медіаосвітніх компетентностей користувачів бібліотеки та підписників інтернет-сторінки бібліотеки. Кросворд переглянули 204 людини.

Також працівниці філії № 4 на *Learningapps.org* створили гру-тест «Споживайте тільки якісну інформацію». Під час гри потрібно посортувати скриншоти з онлайн-видань на ті,

яким можна довіряти (видання, що увійшли до "білого списку" Інституту масової інформації), та підозрілі сайти (за версією *Texty.org*). Головна мета гри – навчити користувачів уважно слідкувати за надійністю джерела, з якого вони черпають новини. У результаті гри учасники дізналися назви 8 найякісніших українських онлайн-видань, у яких рівень дотримання професійних стандартів у середньому становить близько 97,8%. Гру пройшли 183 людини.

Також онлайн-гру «Сходинки до медіаграмотності» розробили у Центральній публічній дитячій бібліотеці.

МАРАФОН ВІЗУАЛІЗАЦІЙ

У межах Фестивалю інфомедійної грамотності в бібліотечних філіях влаштували марафон візуалізацій «Медіаграмотність: я так бачу». Учасники зобразили, як вони бачать фейки, джерела інформації та інші явища, що стосуються інфомедійної грамотності.

Читачі **бібліотеки-філії № 4** із задоволенням візуалізували свої нові медіазнання і створили *картинку* «Інтернет-страшки». На ній діти зобразили ботів, тролів, фейки у вигляді противних комах, які засмічують соцмережі, лякають та дезінформують.

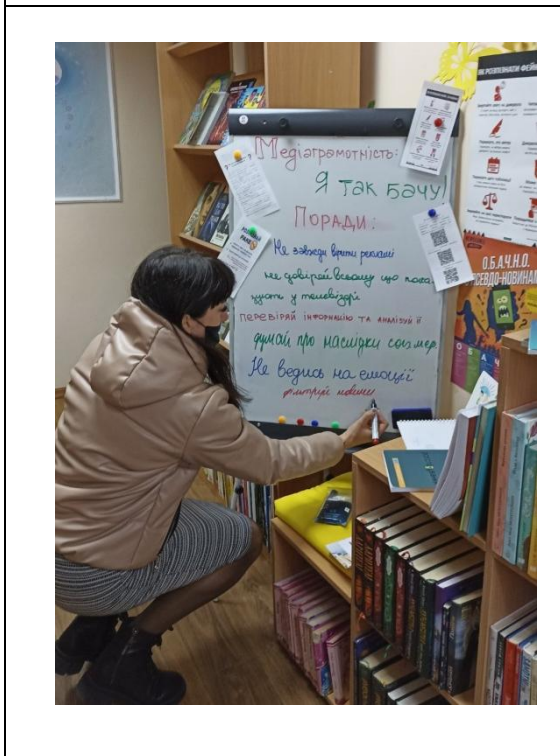
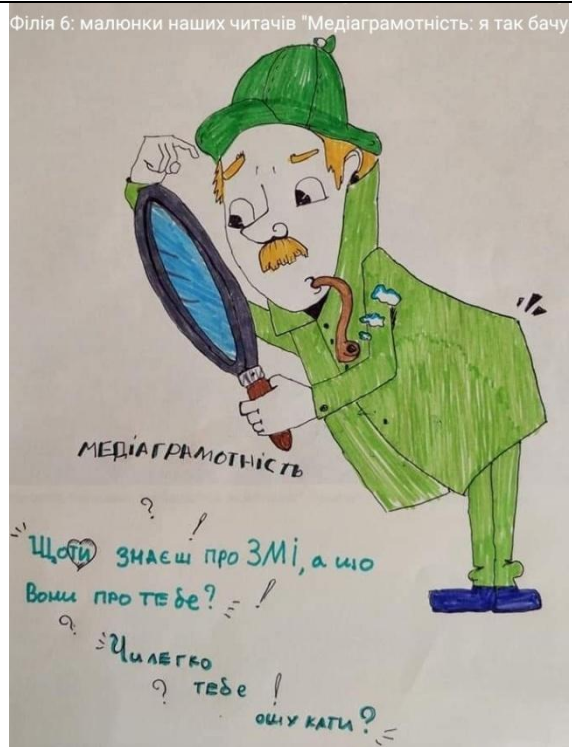

У марафоні взяли участь і користувачі **бібліотеки-філії № 6**, публікуючи у фейсбуку малюнки дітей.

Щоб закріпити почуту інформацію та перевірити засвоєні знання і навички з медіаграмотності у **бібліотеках-філіях №№ 3, 8 та 10** користувачі також доєдналися до марафону візуалізації. У такий спосіб кожен охочий поділився порадами, як безпечно поводитися в Інтернеті.

Для візуалізації результатів навчань, організованих у

бібліотеці-філії № 11, працівники книгозбірні створили відеоролик «Бути захищеним у медіапросторі просто!», який розміщено на ютуб-каналі книгозбірні: <https://youtu.be/tUxyiRVuqml>.

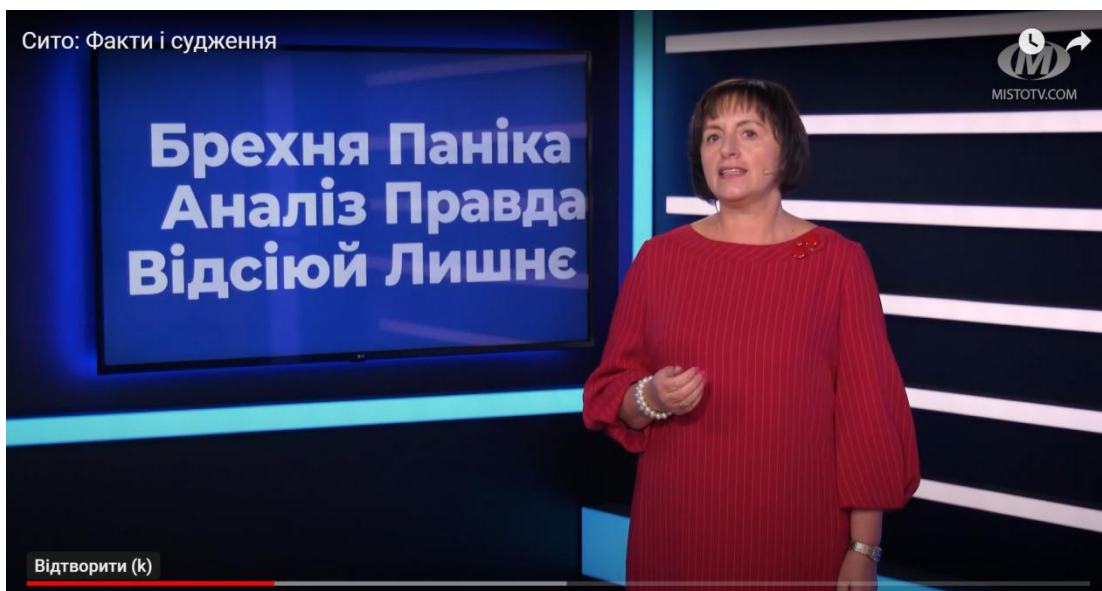

ПРО МЕДІАГРАМОТНІСТЬ У ЗМІ

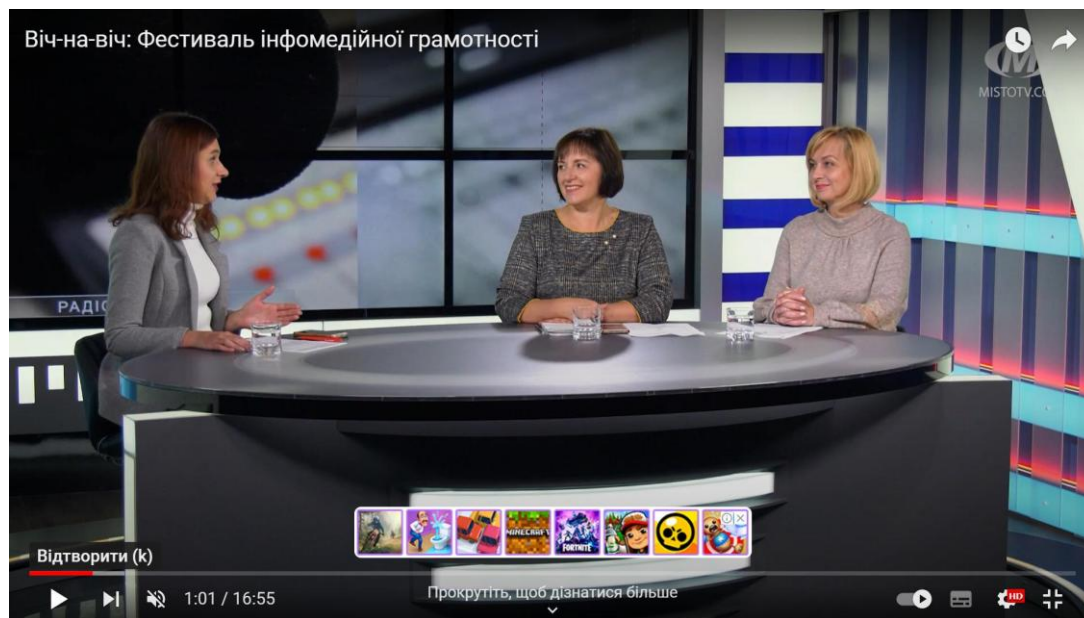
Проект з медіаграмотності «СИТО» реалізовується Центральною публічною бібліотекою у партнерстві з Хмельницькою муніципальною телерадіокомпанією «Місто». Це серія відеороликів, за допомогою яких можна навчитися відділяти факти від суджень, а правду – від брехні; дізнатися, як не стати жертвою шкідливої інформації, вчасно зупинити емоційний тиск та й самому не перетворитися на джерело, що поширює неправду, шкодячи такою інформацією іншим. Пам'ятаймо, що медіаграмотність надзвичайно важлива, бо воюємо в час війни й на інформаційному фронті.

Протягом 2021 року в ефір вийшли відеоролики на теми: «Джерела інформації», «Телефонні шахраї», «Фейкові хвилі», «Факти і судження», «Фейки», «Заголовок», «Стереотипи». Після 24 лютого 2022 року рубрика поповнилася такими: «Інформаційна безпека в умовах війни», «Експерти», «Мова ворожнечі».

Усі телевіпуски можна переглянути за покликанням: <https://cutt.ly/KNim4QV>

А загалом про фестиваль та медіаграмотність директорка Централізованої бібліотечної системи Хмельницької тергромади Тамара Козицька та заступниця директорки ЦБС Світлана Сінькова розповіли в ефірі програми «Віч-на-віч» на МТРК «Місто».

Перелік покликань на ефірі:

1. Віч-на-віч: Фестиваль інфомедійної грамотності / МТРК «Місто». – Режим доступу:

<https://www.youtube.com/watch?v=ugYKI8SY7CA>

2. Фестиваль інфомедійної грамотності у Хмельницькому / Суспільне Поділля. – Режим доступу:

<https://www.youtube.com/watch?v=DodQJIR9wco>

3. У Хмельницькому на фестивалі інфомедійної грамотності вчили розпізнавати фейки / TV7+. – Режим доступу:

<https://www.facebook.com/tv7pluskm/videos/2308695435934215/>

4. Фейки та некоректне висвітлення інформації / TV7+. – Режим доступу:

<https://www.facebook.com/watch/live/?ref=external&v=590115865545685>

РЕКОМЕНДАЦІЙНИЙ АНОТОВАНИЙ СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- 1. Баум Гергарт. Врятуйте фундаментальні права! : Громадянська свобода проти божевілля безпеки : полем. нотатки / Г. Баум ; [пер. з нім. В. Климченка] ; Академія української преси. – Київ : Центр вільної преси, 2016. – 190 с.**

Протягом свого життя Г. Баум стикався з надзвичайно різним їхнім станом у Німеччині – від диктатури націонал-соціалізму до передової правової держави. І сам брав активну участь у розбудові тієї Німеччини, яку тепер поважають у світі. Він багато зробив для цього і як ліберальний політик, і як активний правник і борець за громадянські права та права людини. Думки та досвід автора є особливо цінними та актуальними для тих, хто прагне побудувати в Україні стабільну правову державу, у якій також і у важкі часи будуть надійно захищеними фундаментальні права її громадян.

- 2. Вальорска М. Аґнєшка. Діпфейк та дезінформація : практичний посібник / М. Аґнєшка Вальорска ; пер. з нім. В. Олійник ; Б-ка мас. комунік. та медіаграмотності АУП. – Київ : Академія української преси ; Центр Вільної Преси, 2020. – 34 с.**

Ця публікація є інформаційною пропозицією Фонду Фрідріха Науманна за Свободу. Публікація доступна безкоштовно і не призначена для продажу. Вона не може бути використана політичними партіями або активістами під час виборчої кампанії з метою агітації (вибори в Бундестаг ФРН, ландтаґи та місцеві вибори, а також вибори до Європейського парламенту).

- 3. Все про медіа регіонів України в рамках проекту "Громадська експертиза. Свобода слова" : зб.**

аналіт. статей / А. Петренко [та ін.] ; Фонд "Центр "Суспільство". – Київ : Фонд "Центр "Суспільство", 2000. – 152 с.

Збірник аналітичних статей про засоби масової інформації кожної області України, узагальнення, порівняльний аналіз інформаційного законодавства.

4. Гендерна абетка для українських медіа. – Вид. 2-ге. – Луцьк : Терен, 2017. – 108 с.

Такий посібник підготував для журналістів колектив Волинського пресклубу спільно з експертами. У посібнику розкриті основні гендерно-тематичні поняття, які допоможуть журналістам і журналісткам усіх видів ЗМІ уникнути стереотипних, сексистських штампів і норм під час підготовки інформаційних матеріалів, статей, передач.

5. Довіряй, але перевіряй. Медіаграмотність в українському суспільстві / ідея та координ. проекту А. Сарвіра [та ін.] ; упоряд. А. Денисенко ; літ. ред. К. Горобенко. – Київ : Pictoric, 2017. – 136 с.

Ця книга – результат проєкту «Довіряй, але перевіряй. Медіаграмотність в українському суспільстві». Проєкт розкриває тему стосунків ЗМІ, влади й споживачів в Україні, першим етапом якого була виставка плакатів художників з клубу ілюстраторів *Pictoric* на бульварі Вацлава Гавела. Цю виставку презентовано 11 вересня 2017 року, на стендах уздовж бульвару розмістилися 60 робіт українських художників, у яких було розкрито теми цензури, пропаганди, свободи слова, фейкових новин, інформаційної війни, критичного аналізу медіаповідомлень, зв'язку влади й медіа, соціальних мереж і суспільного телебачення.

- 6. Іванова Т. Методичні "родзинки" онлайн-тренінгу з медіаграмотності "Будь у тренді: МІГ в online!" : практичний посібник / Т. Іванова, С. Ізбаш ; [за заг. ред. В. Іванова]. – Київ : Академія вільної преси : Центр вільної преси, 2020. – 96 с.**

Попри усі суперечки та дискусії на тему переваг та недоліків онлайн-навчання відомо одне те, що тепер онлайн- та офлайн-освіта будуть «йти поруч» та доповнювати одна одну. Але сьогодні погано розроблена методика онлайн-навчання. Автори цього посібника спробували розв'язувати цю проблему. Пропонуючи інноваційні форми та методи інтерактивного залучення учасників тренінгу до формування навичок медіаграмотності та критичного мислення, автори запрошують опанувати цікаві та пізнавальні онлайн-платформи та сервіси, як-от: *Kahoot*, інтерактивні дошки *Padlet* і *Jamboard*, ресурс *Mentimeter* та інші. Автори розкривають програму тренінгу з основ медіаграмотності у форматі онлайн шляхом цікавих рольових ігор, вікторин та тестів, квестів та групових проєктів, вправ та кейсів. Саме така методика перетворює процес тренінгового навчання в дійсно інтерактивне занурення, залучення та діалог. Посібник розрахований на тренерів із медіаграмотності, а також викладачів, учителів та освітян, які впроваджують медіаосвіту та навички критичного споживання у навчальний процес.

- 7. Когут Ю. І. Кібербезпека та ризики цифрової трансформації компаній : практичний посібник / Ю. І. Когут. – Київ : Сідкон, 2021. – 372 с.**

Посібник рекомендується до використання як практикам – власникам та керівникам бізнесу, керівникам відповідних підрозділів підприємств, компаній та банків,

спеціалістам сфери цифрової трансформації, інформаційної безпеки та кібербезпеки, державним посадовцям, що працюють у секторі диджиталізації, так і науковцям у сфері кібербезпеки, докторантам, аспірантам та студентам вищих навчальних закладів.

- 8. Когут Ю. І. Кібертероризм (історія, цілі, об'єкти) : практичний посібник / Ю. І. Когут. – Київ : Сідкон, 2021. – 304 с.**

У посібнику приведені ефективні системні заходи протидії кібертероризму та забезпечення кібербезпеки критично важливих об'єктів інфраструктури, державних та приватних підприємств в епоху цифрової економіки.

- 9. Ліберальний дискурс мас-медіа : навч. посіб. / [В. Іванов та ін. ; за заг. ред. В. Ф. Іванова]. – Київ : Академія української преси : Центр вільної преси, 2011. – 168 с.**

Навчальний посібник «Ліберальний дискурс мас-медіа» присвячений основним аспектам роботи медіа при реалізації ліберальної позиції. Читач знайде тут наріжні та установчі матеріали щодо ролі людини, держави, політикуму, власне самих медіа в суспільному житті.

- 10. Лілієнталь Фолькер. Розслідування : [досвід журн. розслідувань] / Ф. Лілієнталь ; пер. з нім. В. Климченко. – Київ : Академія української преси : Центр вільної преси, 2016. – 135 с.**

Розслідування вважаються вищим пілотажем у професійній журналістиці. Фолькер Лілієнталь є визнаним майстром цієї справи. Він щедро ділиться німецьким досвідом журналістських розслідувань. Це надзвичайно цікаво для українських реалій. Фолькер Лілієнталь значну частину своєї книги приділяє саме тематиці перевірки інформації. Автор дає і механізм перевірки, і приклади того, як він діє. Окремо стоїть

тема роботи із джерелами. Журналіст має постійно пам'ятати, що у кожного джерела є свої мотиви для того, щоб надавати інформацію, і далеко не завжди ці мотиви є чистими та збігаються із мотивацією журналіста у розкритті зловживань. При цьому журналіст не має надто захоплюватися. Мета тут не виправдовує засобів! Стандарти професії, вироблені поколіннями журналістів, дають вірний орієнтир у складних випадках. Особливою цінністю праці Ф. Лілієнталя є те, що автор ґрунтується як на своєму практичному досвіді, так і на численних кейсах своїх колег. Саме на практиці, на конкретних випадках показуються та аналізуються як вдалі, так і помилкові кроки журналістів-розслідувачів.

11. Людвіг Йоганнес. Інвестигативний пошук / Й. Людвіг ; [за заг. ред. В. Ф. Іванова ; пер. з нім.: А. Баканов, В. Климченко]. – 3-тє вид., повністю перероб. – Київ : Академія української преси : Центр вільної преси, 2017. – 266 с.

Академія української преси та Центр вільної преси видали книгу Йоганнеса Людвіга «Інвестигативний пошук». Ця книжка присвячена насамперед журналістському вимірові. Але опосередковано також і організаційному та управлінському рівневі, бо він дає зрозуміти, як функціонує неупереджене і послідовне розслідування та яких затрат воно коштує. Адже «інвестигативна», тобто «розслідувальна», а також і така, що «вперто шукає», журналістика, яка не вдовольняється поверховими заявами та офіційними повідомленнями, а намагається заглянути за лаштунки, працює в складних умовах, долаючи бар'єри та опір.

12. Михайлюта О. О. Ложа преси : нариси, статті, інтерв'ю (творча майстерня журналіста: постаті, діалоги, роздуми) / О. О. Михайлюта ; наук. ред. В. В. Різун. – Київ : Журналіст України, 2002. – 344 с.
Оригінальне публіцистичне видання про роль засобів масової інформації та конкретних журналістів сучасної України у відстоюванні демократичних цінностей та соціальної справедливості в державі.

13. Мой Даніель. Телевізійна журналістика / Д. Мой, М. Ордольфф ; ред. В. Ф. Іванов ; пер. з нім. В. Клімченко. – Друге, повністю перероб. вид. – Київ : Академія української преси ; Центр вільної преси, 2019. – 234 с.

Даніель Мой (Daniel Moj) та Мартін Ордольфф (Martin Ordolff) пропонують ґрунтовні знання та навички для роботи журналіста на телебаченні або в інших медіа, що використовують рухомі зображення як засоби комунікації. При цьому вони не знецінюють тележурналістику до звичайного ремесла, якого можна навчити за кілька кроків. Вони швидше прагнуть цілісного розуміння креативного, зображувального та творчого процесу телевізійного висвітлення новин. Книжка містить численні приклади, поради, пам'ятки та 50 кольорових ілюстрацій.

14. Носке Геннінг. Журналістика: що треба знати та вміти : кн. для читання та підручник / Г. Носке ; пер. з нім. В. Клімченко. – Київ : Академія української преси ; Центр вільної преси, 2017. – 312 с.

Автор у своїй книзі доводить проблему в необхідності професійних стандартів. Знову-таки для Німеччини – це загальнозрозуміло для перевірки інформації, а для нас ці приклади цікаві: як перевіряти, коли складно, коли нестача часу, які пріоритети вибирати і яким чином

вибирати. Автор показав, як виживати традиційній медіа в добу стрімкого наростання інтернет-журналістики, її атаки на аудиторію, яка знижує аудиторію, певним чином, традиційних медіа. В усьому світі регіональні медіа мають набагато більший вплив, ніж загальнонаціональні.

- 15.Прімбс Штефан. Соціальні медіа для журналістів. Редакційна робота з Facebook, Twitter & Co / Штефан Прімбс ; [за заг. ред. В. Ф. Іванова ; пер. з нім. В. Климченко]. – Київ : Академія вільної преси : Центр вільної преси, 2018. – 198 с.**

«Соціальні медіа для журналістів» Штефана Прімбса – це практичні поради про те, як використовувати медійникам такий відносно новий вид масової комунікації, як соціальні медіа.

- 16. Фолькер Вольфф. Журналістика газет і журналів / В. Фолькер ; пер. з нім. В. Климченко. – 2-ге вид., перероб. – Київ : Академія української преси : Центр вільної преси, 2017. – 377 с.**

Книжка Фолькера Вольффа «Журналістика газет і журналів» – це сучасний підручник, що створений нещодавно, але вже витримав два видання в Німеччині. Досвідчений викладач, з великим практичним досвідом як у газетній, так і в журнальній журналістиці, Ф. Вольфф детально розповів і показав, як правильно використовувати матеріали різних жанрів та досягати ефектів у різних видах пресової журналістики. У підручника є ще одна цікава особливість – це цілком практична книжка. Практицизм Фолькера Вольффа полягає в тому, що всі його положення мають прямий вихід на безпосередні кейси та поради. Він детально роз'яснює корисність того чи іншого способу підготовки та подання матеріалу.

- 17. Шейбе С. Медіаграмотність. Критичне мислення у мультимедійному світі : підруч. для вчителів / С. Шейбе, Ф. Рогоу ; пер. з англ. С. Дьома ; ред.: В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк. – Вид. 2-ге, стер. – Київ : Академія Української Преси : Центр Вільної Преси, 2017. – 319 с.**

Підручник для вчителя «Медіаграмотність» сучасних американських медіапедагогів Сінді Шейбе і Фейз Рогоу є сформованим протягом останніх трьох з половиною десятиліть в США освітнім підходом до викладення медіаграмотності. Цей підхід спирається на базові принципи медіаосвіти, зафіксовані в «Ключових принципах освіти з медіаграмотності» в США.

- 18. Шмідт Я. Нова мережа: Ознаки, практики і наслідки веб 2.0 : посіб. для вузів / Я. Шмідт ; [пер. з нім. В. Клименко ; за заг. ред. В. Іванова]. – Київ : Центр Вільної Преси : Академія Української Преси, 2013. – 283 с.**

Користувачам Інтернету Web 2.0 допомагає подолати бар'єр при самотійному виході в мережу, оприлюдненні в ній власних інтересів і переживань, підтриманні дружби й контактів або обміні інформацією та знаннями з іншими. Наслідки для традиційних медіа та для політичних, економічних чи цивільно-суспільних організацій проступають лише поступово, так само як і вплив на соціальні стосунки або наше розуміння приватної сфери. Ян Шмідт досліджує ці зміни з комунікаційно-соціологічної перспективи. Він аналізує концепцію, значущість та переважаючі практики Web 2.0 і показує, в чому полягає дійсно нове у «новій мережі».

- 19. Як можна протидіяти «фейковим новинам»? : аналіз / Фонд Фрідріха Науманна за Свободу, Академія української преси, Мангаймський**

університет. Відділ медіа та комунікацій, Університет Йоганна Гутенберга. Інститут журналістики ; авт.: Ф. Мюллер, Н. Деннер ; пер. А. Куликов. – Київ : COMDOC GmbH, 2019. – 31 с.

У своєму дослідженні автори розглядають, як «фейкові новини» впливають на спосіб формування власної думки у громадян, а потім змальовують різноманітні методи розв'язання цієї проблеми. Це друга редакція резонансного дослідження, що містить найсвіжіші дані.

Централізована бібліотечна система
Хмельницької міської територіальної громади
Центральна публічна бібліотека
вул. Подільська, 78
м. Хмельницький
29000
E-mail: kmCBS.c@gmail.com
Сайт: <http://www.cbs.km.ua>